

ОБГОВОРЮЄМО ПРОЕКТИ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»

Підготовка Закону України «Про вищу освіту» є завданням актуальним і невідкладним. Запропоновані проекти (№ 1187 (Є. Калетніка, Є. Ківалова, М. Сороки); № 1187-1 (А. Яценюка, Л. Оробець та інших опозиціонерів) та № 1187-2 (В. Балого, по суті — М. Згуровського) викликали жваві дискусії і в депутатському корпусі, і серед освітян — керівників закладів освіти, викладачів і студентів. Пропонуємо підбірку характерних оцінок та пропозицій, висловлених учасниками дискусії.

Леонід Губерський:

переконаний, що серед усіх розробників законопроектів немає людей, байдужих до розвитку вищої освіти. Усі зацікавлені в тому, щоб процес реформування відбувся.

Євген Суліма:

законопроект № 1187 був обраний як кращий ще тоді, коли Міністерство направило до Кабінету Міністрів проект закону. Законопроект був повністю ухвалений Кабінетом Міністрів, направлений до Верховної Ради України, знаходився у законодавців. У Міністерстві над законопроектом працювали фахівці. Позиція Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України чітка — законопроект має бути фаховим, повинен не зруйнувати те, що сьогодні працює. Більшість ректорів підтримали законопроект № 1187.

Лілія Гриневич:

закон, який буде ухвалено, визначить простір розвитку вищої освіти України на наступне десятиріччя. Тому нам необхідна глибока фахова і суспільна дискусія. Я не можу погодитися з позицією, що питання розвитку вищої освіти є питаннями винятково ректорського корпусу, або навіть — лише групи фахівців. Адже ми знаємо, що освіта — це суспільна цінність і надбання. Суспільство формує замовлення для системи освіти. В цій царині ми повинні дослухатися до суспільства, яке вимагає нині вищої якості освіти.

Володимир Луговий:

бачу два варіанти стратегії ухвалення нового Закону «Про вищу освіту». Перший — простіший, але з ризиками несистемності: підтримати законопроект, що найбільш конструктивно розв'яже наявні проблеми вищої освіти та користується

найбільшою підтримкою, і доповнити його. Другий варіант — складніший, проте системний. Він полягає в розробленні нового рамкового закону про освіту. Слід чітко визначити місце і роль вищої школи в освітній системі й після цього прописати окремий закон про вищу освіту.

Віктор Андрущенко:

кожен із запропонованих проектів далекий від досконалості. І водночас кожен з них має сюжети, які закладають своєрідний прорив вищої освіти до вершин досконалості й відповідності сучасним соціокультурним реаліям і перспективам її розвитку у майбутньому. Оцінюючи подані проекти, я б запропонував за основу взяти проект Закону № 1187, прийняти його у першому читанні, а далі — вдосконалювати, спираючись на ті чи інші положення, запропоновані іншими розробниками.

Ростислав Рижков (судент):

важливим для нас є закріплення наших прав. Одним із таких впливових інструментів захисту прав студентів є студентське самоврядування. У законопроекті № 1187 затверджено представницький орган студентського самоврядування на всеукраїнському рівні. Тож пропонуємо прийняти за основу законопроект «Про вищу освіту» № 1187.

Єлизавета Шепетильнікова (студентка):

Ми маємо сьогодні два шляхи розвитку вищої освіти. Перший шлях закладений у законопроекті № 1187. Це шлях створення елітарної системи вищої освіти, з якої будуть випускати студентів, не здатних мислити і тим паче критично мислити, брати активну участь у розбудові держави, які стануть маріонетками в руках чиновників і можновладців. З іншого боку, ми маємо

законопроекти № 1187-1 і № 1187-2, які дають можливості для розвитку свідомих громадян, людей, які спроможні на інноваційний розвиток цієї держави. Закликаємо Верховну Раду під час розгляду законопроектів про вищу освіту надати перевагу проектам, які забезпечують соціальну підтримку студентів та гарантії обсягів стипендіального забезпечення, підвищення ролі студентського самоврядування та участь студентів в управлінні вищими навчальними закладами, які законодавчо закріплюють статус наукових товариств студентів, аспірантів та молодих учених як інструмент розвитку науки у вищих навчальних закладах...

Володимир Литвин:

на превеликий жаль, значною мірою система вищої освіти не продукує знання. І ми маємо говорити про те, що чинити, аби виправити таку ситуацію. Бо не можна підготувати спеціалістів, якщо вищі навчальні заклади не вироблятимуть знання в тісному зв'язку з Національною академією наук.

Віль Бакіров:

уважний постатейний аналіз усіх трьох законопроектів дає підстави сказати, що відштовхуватися в парламентських дебатах варто все ж від проекту Закону України «Про вищу освіту» № 1187. Він є системним, вирізняється якісною юридичною технікою, відпрацьований майже до останньої коми. Пройшов широке громадське обговорення, зокрема у професійному середовищі, і був позитивно оцінений. Після певних доповнень і вдосконалень, безумовно сприятиме реформуванню і модернізації національної вищої освіти. На мою думку, необхідно обов'язково передбачити в ньому створення в регіонах великих і потужних дослідницьких університетів, наділення їх суттєвими матеріально-технічними і фінансовими можливостями щодо наукового і кадрового супроводження національних і регіональних програм соціально-економічного розвитку. Надати таким університетам право самостійно відкривати нові напрями і спеціальності підготовки фахівців, перерозподілу ліцензованих обсягів тощо, забезпечити їх фінансування не тільки із державного, а й із місцевих бюджетів.

Петро Таланчук:

належний системний порядок в освіті мусить забезпечити законодавча база нашої держави, яка нині формується у форматі вузьких вимірів. Науковці університету «Україна» аналізували всі законопроекти «Про вищу освіту», зокрема і три останні. В результаті цього аналізу сформувалася думка, що найбільш доцільним є проект Закону України «Про вищу освіту» від 11 січня 2013 року № 1187-1. Він спрямовує вищу освіту України не лише на підготовку інтелектуальних, висококваліфікованих фахівців, а й на виховання високоморальних, соціально активних та ініціативних громадян, реалізацію концепції безперервної освіти протягом усього життя; гарантує автономію вищих навчальних закладів у фінансово-економічній діяльності; чітко визначає обов'язки і права та розмежування повноважень органів влади у питаннях ліцензування та акредитації вищих навчальних закладів, створення державних стандартів вищої освіти та контролю за їх дотриманням; запроваджує громадсько-державну систему контролю забезпечення якості вищої освіти відповідно до вимог Болонського процесу; впроваджує принцип фінансування вищих навчальних закладів «гроші йдуть за студентом».

Михайло Згуровський:

метою нашого (№ 1187-2) законопроекту є забезпечення інноваційного розвитку економіки і суспільства на основі підготовки якісного конкурентоспроможного людського капіталу та узгодження національної системи вищої освіти з європейською та світовою системами. Інструментом для такого взаємоузгодження є максимальне поєднання освіти, науки, бізнесу та влади. Законопроект не є радикальним у своїх статтях, бо над ним працювали представники різних прошарків суспільства, політичних поглядів та інституцій. Базується він на низці концептуальних засад: поєднання європейської та національної системи ступеневої освіти; зв'язок ступеневої освіти з національною рамкою кваліфікації та європейською кредитно-трансферною системою; зв'язок освіти з роботодавцями. На них покладається участь у підготовці навчальних програм і планів, наданні місць для практик, робочих місць, розвитку науки у вищих навчальних закладах тощо.